

ВІДГУК

офіційного опонента,

провідного наукового співробітника науково-консультативного відділу з рентгенхірургічними методами лікування ДУ «Науково-практичний медичний центр дитячої кардіології та кардіохірургії МОЗ України», кандидата медичних наук Довгалюка Аркадія Аскарівича на дисертацію “Ефективність коронарного шунтування на працюючому серці в залежності від клініко-анатомічних особливостей коронарного русла ”

здобувача ступеня доктора філософії

Саса Сергія Сергійовича

з галузі знань 22 - Охорона здоров'я із спеціальності 222 – Медицина

Актуальність теми дисертації

Дана дисертаційна робота присвячена дослідженню ефективності коронарного шунтування на працюючому серці в залежності від клініко-анатомічних особливостей коронарного русла.

Коронарне шунтування на працюючому серці (CABG off-pump) є найсучаснішою методикою у надбанні кардіохірургії сьогодення. Проведення CABG off-pump дозволяє нівелювати структурні особливості, такі як кінцевий діастолічний об'єм, фракція викиду лівого шлуночка тощо. З'ясовано, що коронарне шунтування немає обмежень за кількістю накладених дистальних анастомозів, а проведення CABG off-pump можливе при важких клінічних станах пацієнта та наявності супутньої патології.

Дане дисертаційне дослідження покликане відкрити перспективи щодо прогнозування тактики хірургічного втручання, проведення коронарного шунтування із використанням штучного кровообігу чи CABG off-pump. Вдосконалення і конкретизація показів та протипоказів до вибору хірургічної тактики з реваскуляризації міокарда може зменшити частоту інвалідизації, втрати працездатності та врятувати життя.

Таким чином, дані напрацювання нових та оптимізація показів, що вже існують та протипоказів до виконання коронарного шунтування на працюючому серці залежно від клініко-анатомічних особливостей вінцевих

артерій мають важливе для підвищення ефективності хірургічного лікування ішемічної хвороби серця медико-соціальне та економічне значення.

Зв'язок теми дисертації з державними чи галузевими науковими програмами

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану НДР ДУ «НІССХ ім. М.М. Амосова НАМН України» і є фрагментом НДР: «Розробити та впровадити систему попередження ускладнень та підвищити ефективність хірургічного лікування ішемічної хвороби серця у пацієнтів високого ризику» (№ держреєстрації 0120U103769 прикладна науково-дослідна робота, термін виконання: 2021-2023 рр.). Автор дисертації був співвиконавцем теми де дисертант був виконавцем.

Наукова новизна результатів дослідження, ступінь її наукової обґрунтованості

Наукова новизна результатів дослідження полягає в наступному:

- отримано результати системного дослідження з вивчення ефективності коронарного шунтування на працюючому серці в залежності від анатомо-функціональних особливостей коронарного русла на великій кількості спостережень з урахуваннях гендерної ознаки в умовах одного кардіохірургічного центру;
- визначено високодостовірні серцево-судинні фактори, що можуть обумовлювати анатомо-функціональні зміни у вінцевих артеріях, а саме: надлишкова маса тіла, ожиріння, тютюнопаління, артеріальна гіпертензія, цукровий діабет II типу;
- проаналізовано показники ЕхоКГ, а саме: фракція викиду лівого шлуночка та кінцевий діастолічний об'єм перед та після проведення коронарного шунтування на працюючому серці, що дозволило оцінити ефективність проведення реваскуляризації міокарда у пацієнтів з різною кількістю ураження вінцевих артерій;

- результати проведених досліджень дозволили визначити найвагоміші серцево-судинні фактори ризику, які створюють передумови і можуть обумовлювати структурні зміни вінцевих артерій, що визначають тактику реваскуляризації міокарда у пацієнтів з ішемічною хворобою серця;

- за допомогою багатофакторного аналізу оцінено їх сукупний вплив на виникнення інтраопераційних особливостей під час КШ на працюючому серці, в результаті чого побудована математична модель, прогностична цінність якої становила 84%; чутливість – 87%, а її специфічність перебувала на рівні 82%, що характеризує створену модель для вибору тактики хірургічного лікування ІХС як надзвичайно вдалу та з великим прогностичним потенціалом;

Висока достовірність основних положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується ретельним аналізом достатньої для отримання достовірних результатів кількості спостережень (991 пацієнт). Висновки дисертації є логічним наслідком основних наукових положень, що захищаються автором, сформульовані конкретно та мають важливе науково-практичне значення. Рекомендації по практичному використанню результатів дослідження обґрунтовані і підтверджені на практиці, про що свідчать акти впровадження.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в наступному:

На підставі отриманих автором результатів дослідження автором:

- оптимізовано вибір тактики коронарного шунтування на працюючому серці, що дає можливість попередити розвиток ускладнень під час хірургічного лікування, покращити результати лікування, а отже і подовжити тривалість життя пацієнтів та покращити його якість.

- результати дослідження стали підґрунтям для вибору хірургічної тактики виконання коронарного шунтування на працюючому серці залежно від клініко-анатомічних особливостей структури вінцевих артерій.

Результати роботи, наукові положення, висновки та практичні рекомендації, які містяться в дисертації впроваджені у практику і застосовуються в наступних установах: відділі хірургічного лікування ішемічної хвороби серця ДУ «НІССХ ім. М.М. Амосова НАНМ України», КНП «Хмельницький обласний серцево-судинний центр» Хмельницької обласної ради, КНП «Закарпатський обласний клінічний центр кардіології та кардіохірургії», відділення кардіохірургії та трансплантології КНП «ТОКЛ» ТОР.

Повнота викладення основних результатів в опублікованих наукових працях

Основні наукові положення, висновки та результати дослідження повністю відображено у 4 статтях в наукових фахових виданнях України, серед яких 1 стаття у виданні, яке індексується в наукометричній базі Scopus. Обсяг публікацій достатній, їх зміст відповідає суті дисертаційної роботи.

Зауваження щодо змісту та оформлення дисертаційної роботи

Робота написана літературною українською мовою. Проте з незначною кількістю орфографічних і граматичних помилок, які суттєво не впливають на загальне позитивне враження.

Під час ознайомлення з рукописом до дисертанта виникли деякі запитання:

- перерахуйте будь-ласка найвагомші фактори ризику серцево-судинних захворювань встановлені у Вашому дослідженні, які впливають на вибір тактики коронарного шунтування в залежності від клініко-анатомічних особливостей ?

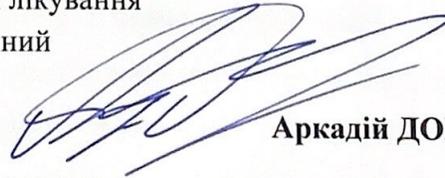
- чи застосовували Ви у пацієнтів дослідження флоуметрію ?

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам

Дисертація Саса С.С. «Ефективність коронарного шунтування на працюючому серці в залежності від клініко-анатомічних особливостей коронарного русла» є комплексним узагальнюючим науковим дослідженням з актуального питання кардіохірургії, характеризується єдністю змісту, містить наукові результати, яким властива наукова новизна, теоретичне та практичне значення, а отже, свідчить про істотний особистий внесок здобувача у розвиток медичної науки. Дисертація відповідає вимогам п.п. 6,7,8,9 Постанови КМ «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01. 2022 р. № 44 зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ від 21.03.2022 р. № 341, а також Наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а її автор Сас Сергій Сергійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 - Охорона здоров'я із спеціальності 222 – Медицина.

Офіційний опонент:

провідний науковий співробітник
науково-консультативного відділу
з рентгенхірургічними методами лікування
ДУ «Науково-практичний медичний
центр дитячої кардіології та
кардіохірургії МОЗ України»

Аркадій ДОВГАЛЮК

*Лідник провідного наукового співробітника,
к.мед.н. Довгалоюк А.А. завідує.*

Членом секретаря Комісії ВА

